

LUD

Wychodzi dwa razy na tydzień: w wtorki i piątki, wieczorem

Wydawca i Redaktor: Książd Jan Pałka

Redakcja i Administracja otwarte są codziennie (prócz niedziel i świąt) od 8—11 godz. rano i od 1—5 godz. po południu.

PRENUMERATA: W Brazylii 120000 platina z góry; w Argentynie 6 pezów w Polsce 14 zł.; w Ameryce Północnej 2.50 dolary; w Urugwaju 4 pezy urugwajskie.

Adres Redakcji: Ludo: Curityba — Avenida Dr. Jayme Reis, Nr. 583
Adres dla listów: Curityba — Caixa postal 155 — Paraná — Brasil
Adres telegraficzny: Redação Ludo Curityba

Ceny ogłoszeń: — Ogłoszenia tylko zgóry, platne.
Do 3 cm. szerokości przez 1 lam do 3 razy 58000
Od 1 „ „ 1 „ za każdy raz na stronie ogłoszeń 43000
Od rocznych ogłoszeń zgóry zapłaconych na stronie ogłoszeń 40 proc. zniżki
Od nekrologów 4 cm. szerokości przez 1 lam 34000
Ogłoszenia w tekście według umowy

Jornal polonez „LUD” publicā-se á noite terças — e sextas — feiras

CENA NUMERU 300 rejsów.

W Kurytybie do nabycia w sklepach pp.: R. Piekarsza - Kubisa i Floreckiego.
W mieście São Paulo: w kioskach około poczty głównej; Estação Luz, Sorocabana i Braz.
W Porto Alegre: agent Grzegorz Kulesza - Filho, Rua do Parque 481.

Europejczycy w Afryce

Według najnowszych danych, w Afryce mieszka około 3 i pół miliona Europejczyków. Z tych około 2 miliony mieszka na południu w Południowoafrykańskiej Unji brytyjskiej; około 200 tysięcy na północy, w Tunisie, Algierze i Maroku. Na obrzeżym kontynentu afrykańskim żyje więc bardzo mało „białych”. Pełnią oni przede wszystkim w przedsiębiorstwach przemysłowych funkcje szefów. Zgodnie z najnowszymi obliczeniami, na lądzie afrykańskim zamieszkuje 104 tysiące Anglików, 46 tys. Francuzów, 56 tys. Włochów, 25 tys. Belgów. Najlepsze kolonie posiada Portugalia. Angola portugalska ma naprawdę doskonały klimat i posiada wszelkie warunki dla osiedlenia się Europejczyka. We wszystkich posiadłościach portugalskich znajduje się około 65 tysięcy Portugalczyków.

Te dane statystyczne najlepiej dowodzą, że Europa zapatrauje się na Afrykę jedynie jako na kraj o wielkich możliwościach eksploracyjnych a nie kolonizacyjnych. I Niemcy, który odebrano kolonie, też byli tego samego zdania. Oni rokrocznie wysyłali do swoich kolonii tylko 1500 ludzi.

Przed wojną światową w 1911 roku Niemcy posiadali 15.891 swojej ludności w Afryce.

Dzisiaj Włochy twierdzą, że wojna włosko-abisyńska jest całkowicie usprawiedliwiona, gdyż mają za wielką ludność a zamale terytorjum. Należy sobie przypomnieć, że właśnie Italia, posiadając kolonie afrykańskie, nigdy nie wysyłała tam nadwyżki przyrostu ludności. Wprost przeciwnie, Włochy wysyłały do Afryki taką liczbę swych obywateli, jaka była konieczna do zajęcia obojczych stanowisk w dziedzinie ekonomicznej. Najstarszą włoską kolonią jest Erytrea. Jest to płaskowyż. Po tylu więc zmaganiach się Włoch z Abisynją, po tylu nieudanych walkach, Erytrea do roku 1931 miała tylko 4560 Europejczyków, z tego 4.188 Włochów. Z tej tak znikomiej liczby 3.057 przebywało w stolicy Asmara, 1.047 pełniło obowiązki urzędników, 643 zajętych było w służbie administracyjnej. Na 5 ciu tysięcy oach kilometrów kwadratowych, przeznaczonych na kolonizację europejską, żyje zaledwie 400 Włochów. A na tym płaskowyżu znacznie i grubo więcej może się osiedlić.

Robotnicy europejscy, którzy się udają do Afryki, stanowią bardzo nikłą liczbę, powiedziałbym, są wyjątkami, i zajmują stanowiska kierownicze. Pracę ciężką powierza się murzynom. Murzyn jest robotnikiem bardzo tanim i wytrzymałym na warunki klimatyczne.

Jeżeli robotnicy angielscy, niemieccy, włoscy, wyleżdżają do Ameryki, to dlatego, że znajdują tam dogodnie warunki życiowe. Jeżeli robotnicy wolałby jechać do Brazylii, aniżeli do Angolii, Gujany czy Mozambi-

ku, to znowu dlatego, że możliwości życiowe w Brazylii roknają wielkie nadzieje szybkiego dorobienia się majątku. Jeżeli w Afryce po dziesiątkach wieków nie można przeprowadzić kolonizacji, to najlepszy dowód, że człowiek, który włada nad morzem i powiatrzem, nie może dowolnie zmienić warunków niemożliwych dla kolonizacji.

Zwaloryzować kolonie afrykańskie, otworzyć wielkie kapitały na eksplorację kraju afrykańskiego, bez wątpienia jest rzeczą dobrą i korzystną. Skierować zaś tam emigrację europejską a tem więcej osiedlić tam nadwyżkę ludności, jest rzeczą niemożliwą.

Kraje europejskie, im większe posiadają kolonie, tem mniejszą mają emigrację. I słusznie. Naprzykład, Belgia posiada terytorjum o 84 tysiącach kilometrów kwadratowych. Na terytorjum Belgii żyje przeszło 8 milionów ludzi. Jest to największe zaludnienie w Europie. Belgia ma w Afryce olbrzymią połać ziemi — Kongo, którego powierzchnia wynosi prawie dwa miliony kilometrów kwadratowych. W Kongo klimat jest dobry, podatny na kolonizację, kraj to bogaty a mimo to w Kongo żyje tylko 28 tysięcy Belgów.

A więc z tego jasno wynika, że Afryka jest krajem dobrym dla prowadzenia interesów, ale nie jest krajem, gdzie można przeprowadzić kolonizację i osiedlić nadwyżkę europejskiej ludności. (i.)

WIADOMOŚCI Z POLSKI I O POLSCE

PRASA NIEMIECKA

o nowym rządzie w Polsce

Agencja Press donosi: Prasa niemiecka ze szczególną uwagą śledzi wewnętrzne wydarzenia w Polsce. Dzienniki poświęcają dużo miejsca zmianie gabinetu i komentują rozmaicie decyzję P. Prezydenta. Prasa niemiecka podnosi zgodnie, iż odsunięci zostali od władzy przedstawiciele surowego kierunku autorytarystycznego, zgrupowani koło osoby płk. Sławka i że nowy rząd tworzą naogół ludzie, szukający wewnętrznj ugody ze starą ideą wolnościową i pragnący aparat państwowy oddać w służbę gospodarstwa narodowego.

W dziedzinie finansowej decyzja P. Prezydenta zapadła przeciw skrajnym deflacionistom, jakkolwiek za utrzymaniem parytetu złotego. Zmiana na stanowisku ministra przemysłu i handlu, oznaczać ma likwidację okresu walki przeciw kapitałowi zagranicznemu w Polsce. Nowy minister prze-

mysłu i handlu góruje nad swym poprzednikiem większym doświadczeniem gospodarzem a z okresu swej działalności bankowej dał się poznać jako zwolennik ustabilizowanej polityki finansowej.

Szczególnie zainteresowanie budzi w prasie niemieckiej utrzymanie ministra sprawiedliwości Michałowskiego w nowym gabinecie. „Obok premiera, reprezentującego kurs pojednania — pisze Frankfurter Zig. — zasiada w nowym gabinecie min. Michałowski, który odrzuca ideę ogólnej amnestji politycznej i jest zwolennikiem ostrego kierunku.”

Prasa niemiecka podkreśla, iż gabinet premiera Kościłkowskiego powołany został do wykonania konkretnych zadań. Jeśli ich nie spełni i zawiedzie pokładane w nim nadzieje, to zdaniem dzienników niemieckich, oczekiwać należy powrotu do władzy grupy pułkowników.

KOMENTARZE ANGIELSKIE

Prasa angielska, informując o dokonanym w Polsce zmianie gabinetu, zamieszcza krótkie komentarze swoich korespondentów warszawskich, oceniające zmiany.

„Times” nazywa premiera Kościłkowskiego i ministra Kwiatkowskiego rzecznikami pojednania. Obecne zmiany „Times” określa jako najważniejszą rekonstrukcję od przewrotu majowego. Wobec dokonania politycznej reorganizacji kraju, wysiłki rządu mogą być obecnie skierowane na sytuację gospodarczą. Nowy rząd nie

podejmie eksperymentów walutowych, ale przewidywane są daleko idące reformy gospodarczej przemysłowe. Postawienie w gabinecie min. Becka jest zapewnieniem, że polityka zagraniczna będzie kontynuowana według dotychczasowej linii.

„News Chronicle” twierdzi, że Polska częściowo przełamana „nieprzemakalny” blok, który rządził nią od przewrotu majowego, powołując na premiera min. Kościłkowskiego, który zaany jest ze swych tendencji liberalnych.

POLSKI WĘGIEL DLA ITALJI

Z Warszawy donoszą, że eksport polskiego węgla do Włoch, w miesiącu wrześniu wyniósł 120 tysięcy tonn a w miesiącu październiku 56 tysięcy tonn.

Według umowy, Polska ma jeszcze dostarczyć Italji 600 tysięcy tonn węgla, jako zapłatę za budowę okrętu polskiego „Batory”.

PROTESTY PRZECIWIW GNEBIENIU LUDU POLSKIEGO W CZECHACH

W śladowaniu ludności polskiej na Śląsku Cieszyńskim w Ozechostowacji.

We Lwowie, Wilnie, Kielcach i Toruniu odbyły się zebrania protestacyjne przeciwko prze-

Rocznica ogłoszenia Republiki w Brazylii

Niedawno obchodziliśmy rocznicę odzyskania wolności polskiej. Dziś, 15 listopada, na terenie całej Brazylii wszyscy obywatele obchodzą uroczyste pamiętkę ogłoszenia republiki w Brazylii. W każdym narodzie dzieła tego rodzaju porusza serca każdego obywatela. Nowa era w dziejach historii. Nowe poczynania dla ulepszenia bytu obywatela. Samodzielny bieg życia politycznego i gospodarczego. Wolność osobista, pojęta w całym tego słowa znaczeniu. Zdobyte kulturalne. Oto momenty, które każdego obywatela skłaniają do ukochania swej Ojczyzny. Te same momenty należy nam sobie dziś przypomnieć. Brazylija jest naszą drugą ojczyzną. W niej żyjemy. Osa nas otacza swoją opieką prawną i daje nam wszystko, co dać może ojczyzna. Kiedyś, przed laty przygarnęła nas do siebie. Otworzyła drogę dla polskiej kolonizacji. Dziś już trzecie i czwarte pokolenie na ziemi brazylijskiej wyrosło. I każdy czuje dobrze, że wobec tej nowej ojczyzny ma pewne obowiązki. W żyłach naszych płynie polska krew. Chlubimy się bohaterstwem ojców naszych.

Ale z uczynków jesteśmy Brazylijanami. Bieg życia politycznego i ekonomicznego z koniecznością nakazuje nam, byśmy w pierwszym rządzie zajęli się Brazyliją. Będziemy zawsze dobrymi Polakami tylko wtedy, gdy zrozumiemy i spełnimy nasze obowiązki obywatelskie w Brazylii. Jeżeli Polak w Brazylii przynosił będzie chlubę tej drugiej swej ojczyźnie, to i Polska będzie się mogła poszczycić, że ma takich synów, za których nie trzeba się wstydzić.

15 listopada 1889 roku — to rocznica symbolizująca jedność narodową, która zasadzając się na granitowej wytycznej, Brazylię uczyniła potęgą i postawiła w pierwszym rzędzie w dziedzinie gospodarczej i kulturalnej krajów Południowej Ameryki.

15 listopada — to dzień pamiętki jedności braci północy i południa.

Brazylija wyszła z chaosu rewolucyjnego i weszła na tory spokojnej pracy dla dobra wszystkich. Przed oczyma czynników rządzących stoją przykładem bohaterzy minionej historii kraju. Oni to są tymi duchami, które w naród wlewają ducha poświęcenia i ofiarności. Tak olbrzymi kraj, jak Brazylija, ma jaknajlepsze perspektywy rozwoju w każdej dziedzinie życia społecznego. Praca pierwszych brazylijskich republikanów jest dla nas wszystkich bodźcem, byśmy tworzyli złoty okres dzieł Brazylii.

Niech dalsza rocznica ogłoszenia republiki brazylijskiej, będzie tym kamieniem węgielnym, założonym pod wspólną gwiazdą życia państwowego.

Niech żyje Brazylija!

Prośba Paderewskiego

Mistrz Ignacy Jan Paderewski, dowiedziawszy się o przygotowaniach w Polsce do uroczystych obchodów 75-tej rocznicy swych urodzin, wystosował następującą prośbę do do społeczeństwa, za pośrednictwem „Kurjera Warszawskiego”:

„Długie życie nie stanowi zaślug — jest tylko zrzadzeniem Opatrzności. Cokolwiek w służbie dla Ojczyzny zdołałem uczynić, powstało z gorącego umiłowania Narodu i z poczucia obowiązku. Nie oczekiwałem i nie pożądam za to żadnej nagrody.

„Wszelka odezwa, powołująca oca ogół do współdziałania w zamierzonym obchodzie, będzie mi nad wyraz przykra. Nigdy nie naprzykrzałem się Społeczeństwu i nie chciałbym, ażeby Mu dziś narzucano moją osobę.

„Za pośrednictwem Pańskiego zasłużonego pisma śmiem zwrócić się ku wszystkim zacnym ludziom, którzy tę myśl uczczenia mnie podjęli, z wyrazami najgorętszej wdzięczności za ich dobrą wolę, oraz z prośbą sarchodczą, ażeby swego wielce zaszczytnego dla mnie zamiaru zanlechać raczyli”.

ZIEMIA Z 48-miu STANÓW AMERYKI NA KOPIEC PŁSUDSKIEGO

Ambasador Cudahy zaprosił do udziału ministra Baczkiwicza, jako prezesa Światowego Związku Polaków

Ambasador Stanów Zjednoczonych, p. John Cudahy z Milwaukee, Wis., złożył wizytę ministrowi spraw wewnętrznych Raskiewiczowi, jako prezesowi Światowego Związku Polaków, i zaprosił go do wzięcia udziału w słozeniu ziemi z 48-miu stanów amerykańskich na Kopic Marszałka Płsudskiego. Ceremonja ta odbędzie się 17. listopada.

WZNOWIENIE SENSACYJNEGO PROCESU O SPADEK PO POLSKIM ODKRYWCY KOPALNI ZŁOTA

Potomkiem Pawła Strzeleckiego wznowił proces w Anglii i Australji

Warszawska prasa donosi o wznowieniu sensacyjnego procesu z przed 59-ciu lat, o spadek po odkrywcy kopalni złota pod Wellington, w Australji, Pawle Strzeleckim, uczonym, podróżniku i emigrancie. Odkryte złota, srebra i

miedzi zaczęto eksploatować w roku 1851, przyozem królowa angielska Wiktorja przyznała Strzeleckiemu pierwszeństwo w zyskach.

Umierając, zostawił on w bankach londyńskich 85 milionów dolarów w gotówce i walorach

Na froncie wojennym

WALKA NA ŚMIERĆ

Z Addis Abeby donoszą, że la defilada, przechodząc przed cesarzem Haile Selassie, wznosiła okrzyki «na śmierć i życie walczycy bądźmy!»

GAZ I PERYT

Z Asmara donoszą, że oficjalnie ogłoszono komunikat o przewiezieniu wielkiej ilości strasznego gazu iperytu przez kanał Sueski. Gaz jest przeznaczony do użytku dla wojsk abisyńskich.

ITALJA WYSTĄPI Z LIGI NARODÓW

Donoszą z Genewy, że w źródłach dobrze poinformowanych krąży wieści, jakoby z dniem 18-go b. m. Italia miała wystąpić z Ligi Narodów. Jak wiadomo Włochy wysłały do Ligi Narodów ostry protest przeciwko wprowadzeniu sankcyj ekonomicznych. Liga Narodów na to nie zareagowała. Nawzem, przedostało się do prasy, że Liga Narodów nietylko, że nie wystąpi od powziętych sankcyj, ale gotowa jest nawet poprzeć je mieczem.

NIE BYWAŁY SUKCES

Z Addis Abeby donoszą, że wojska abisyńskie odniosły niebawmy sukces w miejscowości Auele. Wiadomo, że Abisyńczycy narazie prowadzą walki podjazdowe, i to przeważnie nocą, podchodząc pod nieprzyjaciela i wpadając do Somalji i Erytrei. Ostatnio, jak potwierdzają komunikaty, otrzymane z Harrar, wojska abisyńskie wpadły do włoskiej Somalji i wprowadzili ze sobą tysiąc tubylców.

TANKI WŁOSKIE USTAJĄ

Ze stolicy Abisynji donoszą, że włoskie tanki ustają w drodze, nie mogąc się przedrzeć przez krańczeniową pustynię, częściowo mocno górzyste. To teraz. A co będzie później? Im dalej Włosi będą się posuwali, na tem większe natrafiać będą przeszkody. Z jednej strony pustynia, z drugiej strone góry do czterech tysięcy metrów. Będzie to przeszkoda nielada.

WŁOSI W JASZYRZE

Rząd abisyński donosi, że kolumny wojsk abisyńskich napadły na włoskie tabory, zabierając ze sobą «w jasyr» sporą liczbę żołnierza i kilku oficerów. Ze strony Abisyńczyków padło ośmiu żołnierzy. Jest to liczba niewielka.

ZAJĘCIE MAKALLE

Z Addis Abeby donoszą, że generał włoski de Bono, dnia 14 b. m. w imieniu króla Italji oficjalnie wziął w posiadanie zajęte przez wojska włoskie miasto abisyńskie Makalle.

ABISYŃCZYCY ATAKUJĄ

Z Addis Abeby komunikują, że wojska abisyńskie przypuściły silny atak na tabory włoskie, na północ od Makalle. Atak był tak gwałtowny, że Włosi nie mogli się spostrzec co się stało. Tymczasem Abisyńczycy, korzystając z popłochu, zabrali ze sobą wielką ilość strzelb, i cały przewóz amunicji.

WYBUCH BOMBY

Z Asmara donoszą, że rassem obozowania kolumny księcia Seyum, spuścił bombę, która upadła tuż przy księciu Seyum. Na szczęście bomba nie wybuchła.

EGIPT PRZECIWO ANGLJI

Z Kairu donoszą, że Egipt w ostatnim czasie nadobrze począł występować przeciwko Anglii. Dnia 13 b. m. mieszkańcy Cairo urządzili wielką manifestację przeciwko Anglii. Konsulat angielski obrzucono kamieniami. Nietylko to. Nastroj przeciwko Anglii przybrał prawdziwie oblicze insurekcyj.

KURTYTYBA

POLSKI KONSUL DZIEKUJE «Gazeta do Povo», z dn. 14 b. m. zamieszcza podziękowanie dr. Czesława Kulikowskiego, polskiego konsula w Kurtytybie. «Wielcy Szanowny Panie Dyrektorze. Poczujęm się do milego obowiązku złożyć me najszersze podziękowanie, za łaskawe zamieszczenie artykułu w Jego piśmie z dnia 10-go b. m. z okazji rocznicy Odzyskania Niepodległości Polski.

KOMUNIKAT KONSULATU GENERALNEGO R. P. W KURTYTYBIE

W związku z artykułem p. t. «O Szkole Rolniczej» w numerze «Ludu» No. 82 z dnia 8 listopada br., Konsulat Generalny R. P. w Kurtytybie komunikuje, że akcja p. Stanisława Wielocha nie ma nic wspólnego z Konsulem Generalnym. Szkoła rolnicza w Kurtytybie jest instytucją państwową brazylijską i załatwianie spraw związanych z tą szkołą rzecz o czwylizacji, nie wymaga pośrednictwa Konsulatu Generalnego R. P. P. Stanisław Wieloch jest nauczycielem na Cruz Machado, nigdy nie był urzędnikiem Konsulatu, nie może zatem mieć biura w budynku Konsulatu Generalnego R. P.

Paraná

Z RIBEIRÃO CLARO Mieszkańcy Ribeirão Claro w połnocnej części Parany, wysłali na ręce Gubernatora Stanu podziękowanie, opatrzone 100 podpisami, za powzięcie pierwszych kroków rekonstrukcji mostu na rzece Paranapanema, łączącej luincypium paraniekie Ribeirão Claro z muincypjum paulistańskim Caconde.

Rio Grande do Sul

WĘGIEL DLA WŁOCH Korespondent angielskiego «The Times» w Rio Grande do Sul donosi, że Włochy ostatnio zainteresowały się węglem tego Stanu. Stan na złożoną ofertę włoską, wysłał do Włoch, jako próbki, parę tonn swego węgla.

MIEŚO DLA WŁOCH

Z Porto Alegre donoszą, że Flores da Cunha, gubernator stanu, otrzymał telegram, donoszący mu, że w portowym mieście Rio Grande, załadowano na okręt, z przeznaczeniem dla Włoch, 220 tysięcy tonn mięsa.

PRZYJAZD NOWEGO KAPŁANA Z POLSKI

Dnia 6-go listopada przybył z Polski do Brazylii Ks. Stanisław Misiaszek, ze Zgromadzenia OO. Redemptorystów. Jak wiadomo, Zgromadzenie OO. Redemptorystów pracuje w Brazylii od wielu lat i posiada sporo placówek duszpasterskich, między innymi, OO. Redemptoryści mają swój dom zakonny w Cachoeira w stanie Rio Grande do Sul, gdzie narazie zamieszka nasz Rodak. O ile nam wiadomo, wśród OO. Redemptorystów pracujących w Brazylii nie było dotąd żadnego Polaka. Pierwszym jest ksiądz Misiaszek. Redakcja «Ludu» serdecznie wita Rodaka Kapłana i życzy Mu błogostawieństwa w pracy duszpasterskiej na Ziemi św. Krzyża.

Z CAŁEJ BRAZYLIJI W KILKU SŁOWACH

— Ministrem marynarki został mianowany Aristides Guilhen. — Ambasadorem Chile w Rio de Janeiro najprawdopodobniej zostanie mianowany Tellis Delfino. — W Bello Horizonte w kościele św. Józefa na chrzcie św. jednemu dziecku nadano imię «Mussolini», drugiemu «Haile Selassie». — Plinio Salgado prawdopodobnie jeszcze w tym roku u-

stąpi z kierowniczego stanowiska partii integralistów. — Z Ponta Grossy donoszą, że w tych dniach zaczyna się prace nad brukowaniem drogi do Guarapuava. — W São Paulo policja wykryła szajkę komunistów. — Z granic Brazylii wydalone, jako osobnika szkodliwego dla kraju, Alexandre Segundo de Castilho Ujeda, obywatela chilijskiego. — W roku 1936 stan São Paulo urządziła wielką wystawę na uczczenie zapoczątkowania emigracji zagranicznej, która dla stanu położyła wielkie zasługi. — Na Generalnym Kongresie Transportu w Porto Alegre ministra Komunikacji reprezentuje inżynier Moacyr Silva. — W Rio szerzy się epidemia tyfusu.

KALENDARZE «LUDU»

Na 1936 rok można nabyć w Redakcji «Ludu» oraz W KURTYTYBIE w sklepach: Floreckiego, Piękarza - Kubisa, Schulza, Domańskiego, Aniolkowskiego i Amplewskiego. W SÃO PAULO U Ks. Śliwińskiego na Bom Retiro (rua Affonso Penna 28), w kioskach około głównej poczty, stacji Luz, Sorocabana i Braz. W PORTO ALEGRE U p. Grzegorza Kuleszy-Filho rua do Parque 481. W innych miejscowościach u agentów «Ludu».

Ostatnie wiadomości

POLSKA — W Warszawie jest 2400 rozmaitych organizacji. — Na międzynarodowy kongres ku czci Chrystusa Króla w Salzburgu, wyjechał z Polski Ks. prałat St. Bross, z Poznania. — «Duchowni» sekty marjavitów są pod opieką policji. — W sandomierskim wyłapano komunistów prowadzących wywód chłopów silną akcje wśród robotników. — Od 1930 roku Polska wydała z granic państwa 600 Czechów. — Na uniwersytecie warszawskim doszło dn 9 b. m. do starć z żydami. Pięciu studentów ży-

Zakończenie roku szkolnego

W SZKOLE SS. RODZINY MARJI W KURTYTYBIE Z okazji zakończenia roku szkolnego odbędzie się 17-go b. m. w szkole Sióstr Rodziny Marji, przy ulicy Paula Gomes, przedstawienie pod tytułem «BERNADETA» i wystawa robót ręcznych, na które to zaprasza się Szan. rodziców naszych dzieci.

Zarząd szkoły S. S. Rodziny Marji.

ROLNICY

KUPCY I TOWARZYSTWA POLSKIE

Baczność!

Podajemy do wiadomości wszystkim zainteresowanym, iż zorganizowaliśmy w Kurtytybie (Praca Coronel Eness 48, dawniejsza Praca da Ordem) skład maszyn, narzędzi rolniczych i wszystkich niezbędnych polskiemu rolnikowi i przemysłowcowi artykułów.

Dział maszyn: Młocarnie, kieraty, konne kopacki do ziemniaków, parniki, maszyny do kruszenia kukurydzy, młynki, sterczarnie, plugi, siewniki itp.

DZIAŁ NARZĘDZI: Motyki, sierpy, kosy, fojry, hamulce do wozów, itp.

DZIAŁ CHEMICZNY: Bi-sulfareto de carbono (do imunizacji), siny kamień, formidol, itp.

DZIAŁ MEYNARSKI: Szwejszarska gaza jedwabna, pesy transmisyjne, itp. (przyjmujemy zamówienia na polskie maszyny młynskie z walcami stalowymi).

DZIAŁ OGÓLNY: Radio odbiorniki, polskie taśmy hamulcowe i obręcz sprężowe do samochodów, drut kolosasty, itp.

POŚREDNICY W ZBYWANIU PRODUKTÓW ROLNYCH W WIĘKSZEJ ILOŚCI

DLA TOWARZYSTW ROLNICZYCH I KUPCÓW CENY SPECJALNE

EMILIANO, KIMAK & CIA

Caixa postal, 111 — Adres Telegr. «PIEGOL»
Praca Coronel Eness 48 — Telefon 1-7-6-1
C U R T Y T Y B A

W tych dniach puściła w obieg **Cervejaria Cruzeiro** nowe piwo marki „**SULINA**” wyrobione z wyborowego jęczmienia i chmielu. Piwo to jest jasne, ma dobry smak i przyjemny zapach. Pomimo to, że zalicza się je do piw pierwszej klasy, nie jest drogim, wszem jest jeszcze tańsze od innych. Smakosze zachwalają piwo „**SULINA**”.

Potrzebna
dziewczyna uczciwa i zwinna do prac domowych u bezdzietnego małżeństwa.
Zgłoszenia: Visconde de Guarapuava 1224. Fabryka wód i likierów „Orbis”.

Empreza Constructora Universal Ltda,
76721 - 1 wygrana
86721 - 2 wygrana
96721 - 3 wygrana
- 4 wygrana
- 5 wygrana
6721 - tysiącznik
721 - setna
21 - dziesiąta
1 - końcówka 1 wygrana
7 - końcówka 2 wygrana
Następna wygrana w dniu 27-go listopada. Prośbę o prospekt przy ul. 16 de Novem. Nr. 384 - Curitiba.

PALACIO TERENA
będzie wyświetlany film 15 w piątek

Co wieczór są wyświetlane wyborowe filmy w **Palacio**, które cieszą się ogromnym powodzeniem. Każdy powinien je zobaczyć.

APTEKA „TIRADENTES”
Aptekarz: KUNO KLEEMANN
Kurytyba - Praça Tiradentes 398 - Telefon 1084
Bogaty skład nowo sprowadzonych artykułów drogowych i aptecznych, krajowych i zagranicznych, perfumeryj, mydełek, artykułów gumowych, aniliny i t. d. - Recepty lekarskie wykonuje się sumiennie i po cenach umiarkowanych.
W aptece też udziela kilku lekarzy porad lekarskich. **MÓWI SIĘ I PO POLSKU.**

BALSAMO STA HELENA
Infallível contra dores.

leczy reumatyzm, bóle, piersowe, bóle zębów, uszu, neuralgię, kolki, świeże rany i t. p.
Lekarstwo używa się przez nacieranie
Jest do nabycia we wszystkich aptekach.

AGUA TONICA - GUARANA: RÓŻNE GAZOZY - WODA STOŁOWA
Marki **CRUZEIRO**
Napoje te są przyjemne i czyste i dlatego niezrównanie nadają się znakomicie na lato. - Do nabycia wszędzie. - Można zamawiać przez telefon 495,761.

Afrykański »dyktator mody«
MILJONOWE ZAROBKI MR. HYMANA

Na terenie Afryki nazwisko nie jakiego p. Johna Hymana jest szczególnie popularne. Wszyscy znają go tam przede wszystkim jako człowieka bardzo zamożnego, a po drugie, jako jedynego dyktatora mody. Dostawcami dla «jego domu mody» były ni mniej, ni więcej tylko wszystkie teatry prawie całego świata, od których Hyman kupuje najbardziej stare, użyte i niepotrzebne już kostiumy, poczem odsprzedawał je po wysokiej cenie czarnoskórym pięknościom i ich wielbicielem.

Surduty na pastyń
Przed 50 jeszce laty p. Hyman był biedakiem, który cepiał się conajmniej tuzina różnych zawodów, szukając zarobku i powodzenia. Trzeba jednak trafić, że pewnego dnia przeczytał ogłoszenie o sprzedaży kostiumów teatralnych, w jednym z niżej wymienionych miast Austrii. Wiedziony dziwnym węchem, nabył za bardzo niską ceną masę kostiumów teatralnych.
Cóż miał z nimi zrobić? Były to blizszożące od szychu suknie kobiece, kolorowe mundury operetkowych ciferów i zwiewne stroje baletki. P. Hyman okazał się w tym wypadku człowiekiem interesu i wraz z całym ładunkiem, wyładował w głębi Czarnego Łądu. Wkrótce też cały szereg afrykańskich piękności i zna-

komitych młodzieńców paradował w papierowych czapkach, stylowych sukniach, lub też w surdutach.
Czarna operetka
Od tego czasu zaczęła się awrotna wprost karjera mr. Hymana. Przeprowadzał wprost ni prawdziwie podobne interesy, skupując w Ameryce i w Europie stare kostiumy operowe i operetkowe, lub też z rewii, które schodziły już z programu. Wszystkie te stroje, które miał gardziła już najostatniejsza szmura, ładowano do wagonu, lub na statki i dostarczano Afryce, gdzie filje mr. Hymana sprzedawały je czarnej klienteli.
Oczywiście, że sprytny afrykański dyktator mody bardzo obficie zgadzał się na handel zamienny, wymieniając operetkowe kostiumy na złoto lub kość słoniową. Przytem, trzeba przyznać, że orientował się doskonale w psychologii swoich klientów, i że umiał im dogodzić tak, że był stałym, nadwornym dostawcą pięknych toalet na wielu dworach czarnych władców.
Pewnego razu, jeden właśnie z królików afrykańskich zażądał od swojego dostawcy dostarczenia odpowiedniego stroju, w którym wywarby silne wrażenie, gdyż rozpoznać właśnie wojnę ze swoim sąsiadem. Wówczas mr. Hyman, afrykański Poltrei, dora-

Kupuje się nasiona musztardy, anyżu, kopru, lau, kwiatki rumianku i abisyntu. Płaci się dobrze.
Rua Angelo Sampaio 2322.
Dr. Dante Romanó
AKUSZER - OPERATOR
Profesor Operator Uniwersytetu. Były asystent szpitali berlińskich.
Leczy syfilis, drogi moczowe; djatermija.
Klinika dla Panien.
Leczy sztucznie promieniami słonecznymi ultrafioletowemi.
Konsultorium: Farmacia Minerva (na 1-szym piętrze) od godz. 1 do 3-ciej po południu.
Praça Tiradentes 554.
Rezydencja: Praça Senador Correia 4

Dr. Carlos Moreira
Profesor fakultetu medycznego
Specjalista chorób oczu, uszu, nosa, gardła. - Konsultorium: Avenida João Pessoa 68, nad apteką Avenida od 10-11 i od 3-5 po południu.
Rezydencja: Visconde de Nacar 809
Telefon 8-8-8.

APTEKA HUMANITARIA - DROGARIA
Rua Dr. Trajano Reis N 37 - Curitiba
Wszelki wybór lekarstw i preparatów krajowych i zagranicznych po cenach niskich.
Recepty lekarskie załatwia się prędko i sumiennie.

Dr. J. Aleksander Dobrowolski
Konsultorium: Plac Tiradentes Nr. 322 (Kurytyba) tuż obok fabryki czekolady Basgala.
Klinika ogólna i chirurgja: Leczenie złamań kości. Leczenie żyłaków i hemoroidów.
Własne laboratorium analizy moczu, krwi, śliny i t. p. Mikroskopja.
Godziny przyjęć od 10-12 rano i 15-19 wieczorem.

180, RUA 15 DE NOVEMBRO, 180
Boże Narodzenie!
NOWOŚCI!
Naszej Szanownej Klienteli polecamy bardzo tanie przedmioty na prezenty gwiazdkowe sztucznie wyrobione według najnowszych modeli z wybornych paraskich drzewek w formie:
180 - RUA 15 DE NOVEMBRO - 180
jak: pudełeczka, podstawki, przybory do pisania, żyrandole, stolczki i popielniczki do papierosów, ramki i obrazki ozdobione artystycznie motywami, w ramach oryginalne przedmioty wyrabiane ze zwierząt i t. p.
Proszę odwiedzić nasz skład
TIBURTIUS & Cia.
Opakowujemy i wysyłamy paczką do Polski i zagranicę.
180, RUA 15 DE NOVEMBRO, 180

CASA KLAS
EVALDO & NICOLAU KLAS
Rury, Przyrządy do ustępów, Emalja, Farby, Pokosty
Materiały do Budowy i t. p.
NARZĘDZIA I MATERJALY DENTYSTYCZNE.
Posiadają na składzie syntne produkty z
CERAMICA PALMEIRENSE firmy Klas, Irmãos & Cia.
173 - Rua Barão Branco - 173.
Curitiba - Telefon 576. - Kodeks: Ribeiro. - Paraná.

Słynne lekarstwo **HAEMATONG D-RA HOMMELA** rozpowszechnione na całym świecie już od 85 lat działa znakomicie przeciw: **Anemji, Sklerozie, Sucho- tom, Malarji - Nera- stenji,** febrze, grypie, zapaleniu płuc, szkarlatynie, odrze, chorobom kobiecym, skrofulom, astenji i t. d.
lekarstwo
Haematogen
D-RA HOMMELA
działa zawsze z zupełnym skutkiem.

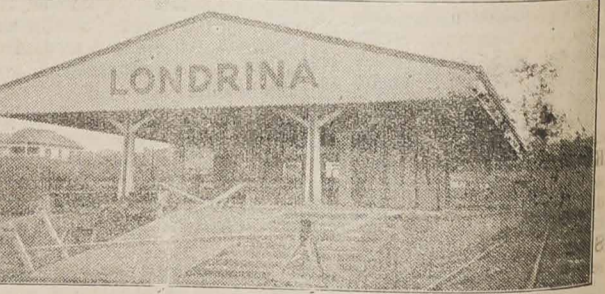

dził czarnemu władcy strój Lohengrina, w którym monarcha wyglądał nieco dziwnie, ale w każdym razie efektownie. Podczas wielkiej parady, jaką urządził z racji posiadania nowego stroju, władca wywołał swoim widokiem zachwył i uznanie poddanych.
Ale zazdrość dościera wszędzie. Inny królik afrykański dowiedziawszy się o tak wspaniałym stroju swojego królewskiego kolegi, zwrócił się również do mr. Hymana z żądaniem dostarczenia podobnie reprezentacyjnego kostiumu. Kiedy polegając na guście mr. Hymana, przedwziął kostium Faraona, dokompletowany w dodatku cylindrem, z którym za nic w świecie nie chciał się rozstać, efekt był tak niesamowity, że wszyscy podwładni padali na twarz. Wobec tego jednak w czarnym Lohengrinie wzbudził się wątpliwość, czy strój Faraona nie jest przypadkiem wspanialszy od stroju Lohengrina. Powstała na ten temat ożywiona dyskusja i, kto wie, czy nie doszłoby do wojny między dwoma państwami, ale taktowne posunięcia czarnych dyplomatów wstrzymały rozlew krwi!

Czar Munduru
Przedlżwne stroje dostarczane przez mr. Hymana, odgrywają również niemalą rolę we wszelkiego rodzaju aferach natury romantycznej. O pewną czarną piękność ubiegało się dwóch konkurentów. Dama była niezdędowna i nie wiedziała, którego z adoratorów wybrać. Jeden z nich okazał się jednak sprytniejszy i zwrócił się do mr. Hymana z prośbą o sprzedanie mu stroju, w którym oczarowałby swoją bogdanę. Za pokazaną ilość kości słoniowej mr. Hyman odprzedał muryznowi suto szamerowany złotem mundur pogromcy lwów.
Strój zrobił swoje. Efekt, jaki wywarł na kapryśnej czarnej damie hebanowy kawaler, w szamerowanym złotem mundurze,

był nieoczekiwany. Dama z dzi- kim okrzykiem stanowczo i bez- względnie oddała umundurowa- nemu wielbicielew serce i czar- ną reszłę.
Podobnie zwycięsko z serce- wej afery wyszła pewna inna muryzinka, która nadaremnie u- siłowała zdobyć serce czarnego Apolla. Miała wiele rywalk i fonęła w rozpacz na myśl, że uwielbiany odpowiada chłodem na jej afekty, kiedy wreszcie wpadła na szczęśliwy pomysł i oto któregoś dnia ukazała się panu swego serca w frywolnym i zwiewnym stroju, który uprzed- nio nosiła jakaś girls z amery- kańskiej rewji. Toaletę zrobiła swoje. Czarny Apollo pogardła odwrócił się od pozostałych dam, oczarowany widokiem tak wystro- jonej niewiasty.
Tego rodzaju tranzackie sprawy, że mr. Hyman jest dziś człowiekiem o milionowej fortunie. Obecnie wycofał się już sam z pracy, ale firma jego trwa w dalszym ciągu i agenci jego nadal sprzedają czarnym klientom błyszczące i złota kreacje - ko- stiumy teatralne.

Companhia de Terras do Norte Paraná

Stacja kolejowa w Londrinie
ORLE
Druga Rezerwa Polska na ziemiach Komp. angielskiej Północnej Parany.
Zupełniejszy prawie w całości pierwszą rezerwę zwaną **Warta**, gdzie ostatnie loty sprzedaje się po 600\$000 za akier, Kompanja zazerwowała drugi obszar pod nazwą **Orle**, dla kolonizacji polskiej.
Orle leży w odległości 14 km. od **Rolandji**, miasta nowego, do którego kolej w niedługim czasie dojdzie i 8 km. od **Arapongas** także przyszłej stacji kolejowej, z którymi jest połączone pociągami samochodowymi.
Orle leży w dorzeczu rzeki **Pirapó**, na wysokości 600 do 700 m. ponad poziom morza. Ziemia pierwszorzędna, z dobrą wodą, o wielkiej wydajności kawy, bawelny, ryżu, kukurydzy, drzew owocowych etc. Teren falisty, zalosiony gatunkami drzew jak: **peroba, cabriuva, pau d'alto, cedr, palmito** i wieloma innymi świadczącymi o urodzajności ziemi.
ORLE leżąc tak wysoko i nie posiadając bagien, niemo- że mieć malarji.
Loty od 5 akarów w zwyczaj po cenie 400\$000 za akier gotówką lub czteroletnie spłaty z 8 proc. rocznie od pozostałego kapitału.
Blizszych informacji udziela:
COMPANHIA DE TERRAS NORTE DO PARANÁ
S. Paulo, rua 3 de Dezembro 48, caixa postal 2771.
LONDRINA, Dyrekcja tejże Kompanji.
CAMBARA: Paraná - **Ignacy Szankowski**, główny agent tutajjezel Kolonizacji polskiej, który wydaje bilety darmowe z **Cambará** na **Orle**.
Zapraszamy wszystkich zwiędzić nasze Kolonie, bez obowiązku kupna z powrotnym biletem darmowym!

Ziele na Włosy
Po użyciu którego włosy nie siwieją, ani nie wypadają, lecz rosną bujnie. - Jest to owdowne ziele, nie zawiera żadnych szkodliwych, chemicznych substancyj.
CENA: 1 Dolara Amerykańskiego.
Adresować:
Jonh ZRADA, 1722 W. 18 th. PLACE CHICAGO, ILL. U. S. A.